

MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONDA ICHKI ISHLAR ORGANLARI TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR

Suyunov Ilyos Juma o'g'li,

Surxondaryo viloyati IIB xodimi, Termiz davlat universiteti erkin tadqiqotchisi.

e-mail: suyunovilyos89@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0001-4523-4678X>

UDK 94 (575.1)

Annotatsiya: O'zbekiston demokratik fuqarolik jamiyatini qurish, har tomonlama rivojlangan erkin va farovon davlat barpo etish yo'lidan sobitqadamlik bilan bormoqda. Bunda jamiyatni yot illatlardan asrash, jinoyatchilikka qarshi kurashish va huquqbuzarliklarning oldini olish, diniy ekstremizm va terrorizmga, uyushgan jinoyatchilikning har qanday shakl va ko'rinishiga qarshi muvofiqlik kurashish, fuqarolarning huquq va erkinliklari, qonuniy manfaatlarini ta'minlash ustuvor vazifalardan etib belgilangan. Ushbu vazifalarni ado etish uchun tizim isloh etildi va ayni maqolada shu islohotlar haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Ichki ishlar organlari, islohotlar, jamoat xavfsizligini ta'minlash, qonunchilik hujjatlari.

Аннотация: Узбекистан уверенно движется к построению демократического гражданского общества и построению всесторонне развитого свободного и процветающего государства. Приоритетными задачами определены защита общества от внешнего зла, борьба с преступностью и предотвращение нарушений, бескомпромиссная борьба с религиозным экстремизмом и терроризмом, любыми формами и проявлениями организованной преступности, обеспечение прав и свобод граждан, законных интересов. Для выполнения этих задач система была реформирована, и об этих реформах пойдет речь в данной статье.

Ключевые слова: органы внутренних дел, реформы, обеспечение общественной безопасности, законодательные документы.

Abstract: Uzbekistan is steadily moving towards building a democratic civil society, a comprehensively developed, free and

prosperous state. In this regard, the priority tasks are to protect society from foreign vices, combat crime and prevent violations, uncompromisingly fight against religious extremism and terrorism, organized crime in all its forms and manifestations, and ensure the rights and freedoms and legitimate interests of citizens. To fulfill these tasks, the system has been reformed, and this article will discuss these reforms.

Keywords: Internal affairs bodies, reforms, ensuring public safety, legislative documents.

KIRISH (ВВЕДЕНИЕ / INTRODUCTION). Hurmatli Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning "Agar davlat tayanadigan asosiy ustun qonun bo'lsa, uning kuchini amalda namoyon etadigan samarali tizim bu — ichki ishlar sohasi, desak, ayni haqiqat bo'ladi", degan purma'no fikrlari tizim faoliyatiga berilgan yuksak bahodir.

Bugungi kunda, mamlakatimizda Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev rahbarligida "Yangi O'zbekiston"ni barpo etishdek buyuk maqsad sari keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilib kelinmoqda. O'tkazilayotgan barcha islohotlarning zahirida yurtimizni har tomonlama rivojlantirib, jahonning rivojlangan davlatlari qatoriga olib chiqish, xalqimizning erkin va farovon hayotini ta'minlash, huquq va manfaatlarini ishonchli himoya qilish, ularni rozi qilish yotadi.

MUHOKAMA (ОБСУЖДЕНИЕ / DISCUSSION). Mustaqillik yillarida O'zbekistonda ichki ishlar organlari tizimidagi islohotlarni xronologik jihatdan uch bosqichga bo'lishimiz mumkin.

- Ichki ishlar organlaridagi dastlabki o'zgarishlar (1991-1998 yy.)

- Ichki ishlar organlarining

takomillashtirilishi (1999-2016 yy.)

- Bosh maqsad – xalq manfaatlariga xizmat qilish (2016 yildan hozirga qadar).

1. Ichki ishlar organlaridagi dastlabki o'zgarishlar (1991-2009 yy.)

Davlat mustaqilligining qo'lga kiritilishi va o'tish davrida ichki ishlar organlarining moddiy-texnik ahvolini yaxshilash, malakali milliy kadrlar tayyorlash tizimini joriy etishga qaratilgan dastlabki o'zgarishlar amalga oshirildi. Jumladan, 1991-yil 25-oktyabrda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 270-sonli qarori asosida O'zbekiston SSR IIV – O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligiga aylantirildi. Qaror bilan vazirlik Nizomi va strukturasi tasdiqlandi. Keyinchalik ushbu sana mamlakatimizda ichki ishlar organlari xodimlari kuni sifatida belgilandi.

Mazkur davrlarga hamohang ravishda, 1989-1990-yillar mobaynida mamlakatimizda bozor iqtisodiyotiga o'tish bilan bog'liq juda og'ir bir davr hukm surardi. Har bir sohada bo'lgani kabi, ichki ishlar organlari tizimida ham keng qamrovli ishlar, ulkan vazifalar, yechimini kutayotgan muammolar mavjud edi. Bunday vaziyatdan o'z manfaatlari yo'lida foydalanishga uringan ayrim kimsalarning noqonuniy qilmishlari natijasida giyohvandlik, diniy ekstremizm, bosqinchilik kabi og'ir jinoyat turlarining soni ko'payib ketdi.

Bundan esa, ayrim chet davlatlarda faoliyat yuritayotgan ekstremistik tashkilotlarning jirkanch maqsadli rahnamolari tomonidan foydalanishga urinib, respublikamiz hududida mavjud kriminogen vaziyatni izdan chiqarishga, aholini vahimaga solishga, huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlariga nisbatan ishonchsizlik uyg'otishga hamda ularni qo'rqitish va bo'ysundirishga bo'lgan amaliy harakatlar qilinardi.

Lekin shuni alohida qayd etish o'rinliki, mazkur og'ir sinovli davrlarning barchasida ham, ichki ishlar organlarining mard va jasur, yuragida o'ti bor, shijoatli xodimlari tomonidan Vatan himoyasi yo'lida o'z jonlarini ayamay, jinoyatchilikka qarshi mardonavor kurash olib borildi. Og'ir damlarda doimiy ravishda o'z xizmat

burchiga sodiqlikni, jonbozlikni, qat'iyatlilikni, matonatlilikni, fidoyilik xislatlarini namoyon etdilar. Bu haqdagi aniq faktlarni esa respublikamiz hududida 1989-2010 yillar davomida sodir etilgan terrorchilik, qo'poruvchilik hamda turli ommaviy tartibuzarliklarda ko'rishimiz mumkin. Mazkur xunrezliklarga qarshi ichki ishlar organlari xodimlari tomonidan yuksak darajadagi mardlik va fidoyilik bilan kurash olib borilganligi natijasida ularning aksariyati mardlarcha halok bo'lganligiga guvohimiz.

Qisqa davr ichida ichki ishlar organlarining shaxsiy tarkibi yetarli malakaga ega bo'lgan kadrlar bilan jamlandi, xodimlarning kasbiy va jangovar mahoratini oshirishga alohida e'tibor qaratildi. Natijada mamlakatda jinoyatchilik sezilarli darajada kamayib, sodir etilgan jinoyatlarning qisqa fursatlarda ochilishiga erishildi.

Bundan tashqari, 1994 yilda O'zbekistonning Interpolga a'zo bo'lishi respublika huquq-tartibot organlariga xorijiy davlatlarning huquqni muhofaza qiluvchi organlari bilan hamkorlik qilish, uyushgan jinoyatchilikka qarshi kurashda hamkor davlatlarning kuch va vositalaridan foydalanish imkonini berdi.

XXI asr bo'sag'asida dunyoda yuz bergan o'zgarishlar, globallashuv jarayonlarining kuchayishi mamlakatimizda ham xavfsizlik va barqarorlikni saqlash, turli tahdidlarga qarshi kurashishda yangicha yondashuvni ishlab chiqishni kun tartibiga qo'ydi. 1999 yil 16 fevral voqealari ichki ishlar organlari tizimida jiddiy kamchiliklar borligini ko'rsatdi. Shu bois Toshkent shahrida jamoat tartibini va fuqarolar xavfsizligini ta'minlash bo'yicha yangi konsepsiya joriy qilinib, unga binoan, shahardagi avvaldan mavjud militsiya uchastka nozirlari o'rniga profilaktika inspektori shtat birliklari ta'sis etildi. "Mahalla posbonlari" va "Yarashtirish komissiyalari" jamoat tuzilmalari tashkil etildi. Bu tuzilmalar joylarda jinoyatchilikka qarshi kurash va uning oldini olish, ichki ishlar organlarining jamoatchilik bilan hamkorligini kuchaytirishga imkon berdi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2001 yil 27 martdagi farmoni va uning ijrosini

ta'minlash maqsadida, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan qabul qilingan bir qancha qarorlar asosida ichki ishlar organlarining asosiy sohaviy xizmatlarida yangi islohotlar o'tkazilib, ularning faoliyati yanada takomillashtirildi.

Ushbu islohotlar va strukturaviy o'zgarishlar, avvalo, mamlakatdagi tinchlik-osoyishtalikni saqlash, huquqbuzarliklarning oldini olish, jinoyatchilikning barcha ko'rinishlariga qarshi kurashish, yurtimizda olib borilayotgan demokratik islohotlarning bardavomligi va uzviyligini ta'minlash, bir so'z bilan aytganda, "kuchli davlatdan – kuchli fuqarolik jamiyati sari" tamoyilini amalga oshirishga harakat qilindi.

Keyingi davrlar mobaynida respublikada fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, jamoat tartibini saqlash, shaxs, jamiyat va davlat xavfsizligini ta'minlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va profilaktikasi bo'yicha respublikada yaxlit huquqiy tizim yaratilishiga alohida e'tibor qaratildi.

O'z vaqtida va uzoqni ko'zlab amalga oshirilgan mazkur o'zgarishlar mustaqil davlatimizning oyoqqa turishi va dunyo mamlakatlari orasidan o'zining munosib o'rnini egallashida, atrofdagi ayrim mamlakatlarda keskinlik vaziyati saqlanib turgan bir paytda, mamlakatimizda doimiy barqarorlikning ta'minlanishida muhim omil bo'lib xizmat qildi.

2. Ichki ishlar organlarining takomillashtirilishi (2010-2016 yy.)

Mazkur davr ichida fuqarolar bilan muloqot jarayoni, aholining muammolarini hal etish borasida, fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, jamoat tartibini saqlash, huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish va profilaktikasi bo'yicha ayrim kamchiliklar kuzatildi. Bu borada o'tkazilgan tadqiqot va tahliliy ishlarining natijasi ichki ishlar organlari faoliyatida bir qator jiddiy kamchilik va muammolar to'planib qolganligini ko'rsatdi.

Jumladan:

- respublika, o'rta va quyi bo'g'indagi bo'linmalar o'rtasida asosiy vazifa va

funksiyalarning, shuningdek, amaldagi tashkiliy-shtat tuzilmalari kuch va vositalarining aniq taqsimlanmaganligi;

- II Olari mansabdor shaxslari, shu jumladan, profilaktika inspektorlarining aholi bilan muloqoti yo'lga qo'yilmaganligi, ularning aholi oldida hisobot berib borish amaliyoti yo'qligi, shuningdek, ularning faoliyati ustidan jamoatchilik va parlament nazoratining samarali mexanizmlari joriy etilmaganligi, fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorlikning yetarli emasligi;

- jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlariga nisbatan yuzaki yondashuvlar fuqarolarning noroziligini keltirib chiqarganligi;

- huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish, ularni sodir etish sabab va shart-sharoitlarini tahlil qilish, aniqlash va bartaraf etish bo'yicha tizimli choralar ko'rilmaganligi;

- o'sib kelayotgan yosh avlodni buzg'unchi g'oyalardan himoya qilish amaliyotiga yetarlicha e'tibor qaratilmaganligi;

- II Olari xodimlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimi zamon talablariga javob bermay qo'yg'anligi va boshqalar.

Albatta, ushbu ko'rsatilgan kamchiliklarni bartaraf etish, tizim faoliyatida amalga oshirilayotgan ishlar samarasiga salbiy ta'sirini kamaytirish, bu borada idoralararo hamkorlikni kuchaytirish ishlari amalga oshirib borildi. Lekin O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev ta'biri bilan aytganda, tizim faoliyatini tubdan takomillashtirish, uni hozirgi kun talablariga moslashtirishni zamonning o'zi taqozo etar edi.

3. Bosh maqsad – xalq manfaatlariga xizmat qilish (2016 yildan hozirga qadar). Mazkur davr – bevosita O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning tashabbuslari bilan O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi asosida tizimni tubdan takomillashtirish, ichki ishlar organlarini aholiga o'z vaqtida va sifatli yordam ko'rsatadigan, har bir xodim tomonidan «Xalq manfaatlariga xizmat qilish»ni o'z xizmat burchi deb biladigan ijtimoiy yo'naltirilgan professional tuzilmaga

aylantirishga qaratilgan keng ko‘lamli islohotlar davri bo‘ldi.

2016 yilda mustaqil O‘zbekistonning 25 yillik tarixida ilk bor “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi qonun qabul qilinib, unda ichki ishlar organlarining asosiy vazifalari, faoliyatining yo‘nalish va tamoyillari belgilab berildi.

O‘z navbatida, O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi doirasida ichki ishlar organlari faoliyatini tubdan isloh qilish bo‘yicha mutlaqo yangi davr boshlandi.

Harakatlar strategiyasida belgilangan 5 ta ustuvor yo‘nalishning har biri mamlakatdagi islohotlarni va yangilanishlarni yanada chuqurlashtirishga oid aniq bo‘limlarni o‘z ichiga oladi. Jumladan, ikkinchi ustuvor yo‘nalish sifatida mamlakatda qonun ustuvorligini ta‘minlash va sud-huquq tizimini yanada isloh qilishga qaratilgan ko‘plab vazifalar belgilab berildi.

Darhaqiqat, mustaqillik yillarida bosib o‘tilgan yo‘l va orttirilgan tajriba, erishilgan yutuqlar, yo‘l qo‘yilgan kamchiliklarni xolisona baholash, ayni vaqtda bugungi kunda yuzaga kelayotgan xavf-xatar va tahdidlarni tahlil qilish asnosida ichki ishlar organlari oldiga o‘z vaqtida ularning oldini olish va ularga barham berish bo‘yicha yangi vazifalar qo‘yilmoqda.

O‘tgan qisqa davr ichida ichki ishlar organlarining faoliyatini tubdan takomillashtirishga qaratilgan qator islohotlar amalga oshirildi.

Ushbu keng ko‘lamli islohotlarning huquqiy asosi sifatida tizim samaradorligini oshirish bo‘yicha 6 ta qonun, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 30 dan ziyod farmon, qaror va farmoyishlari hamda 150 dan ortiq hukumat va idoraviy normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilindi.

Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 10 apreldagi PF-5005-sonli farmonida keyingi yillarda ichki ishlar organlari faoliyatida to‘planib qolgan jiddiy kamchilik va muammolar tahlil qilinishi barobarida, ularni bartaraf etish, ichki ishlar organlari tizimini isloh qilishning eng muhim yo‘nalishlari hamda

mamlakatimiz tarixida ilk bor ichki ishlar organlari rahbarlarining parlament, deputatlar va keng jamoatchilik oldida o‘z vazifalarining bajarilishi yuzasidan hisobot berish tartibi belgilab berildi. Farmon bilan “Ichki ishlar organlari tizimini tubdan isloh qilish kompleks chora-tadbirlar dasturi” ham tasdiqlandi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 12 apreldagi qarori bilan Ichki ishlar vazirligi to‘g‘risidagi nizom tasdiqlandi.

Yuqoridagi farmon va qarorlar ijrosini ta‘minlash maqsadida qisqa davr ichida ulkan ishlar amalga oshirildi. Bunda, eng avvalo, huquqbuzarliklarning oldini olish va jinoyatchilikka qarshi kurashishga faqatgina ichki ishlar yoki huquqni muhofaza qiluvchi organlarning vazifasi deb emas, balki barcha davlat organlari va aholi qatlamlarining vazifasi, ya‘ni umumdavlat va umumxalq ishi sifatida qarash, bu borada barcha davlat va nodavlat tashkilotlari va keng jamoatchilikning kuch va imkoniyatlarini safarbar etish, aholining barcha qatlamlari huquqiy madaniyatini oshirish, jamiyatda qonunga hurmat, qonun buzilishining har qanday ko‘rinishiga murosasizlik muhitini yaratish yo‘li bilan huquqbuzarliklarning barvaqt profilaktikasi va oldi olinishini ta‘minlashga e‘tibor qaratildi.

Ichki ishlar organlari faoliyatiga doir bo‘lgan boshqa bir qator normativ-huquqiy hujjatlar asosida tizimda juda katta islohotlar amalga oshirildi. Xususan:

- ichki ishlar organlarining yagonalik prinsipini ta‘minlash uchun O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 24 dekabrda “O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligining bayrog‘i va emblemasi namunalarini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5602-son farmoni asosida IIVning bayroq va emblemasi tasdiqlandi;

- O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 12 apreldagi “Ichki ishlar organlari faoliyatini yanada takomillashtirishga doir tashkiliy chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-2883-son qarori bilan tizimning boshqaruv apparati 70 foizga maqbullashtirib, tuman-shahar IIolarining shtatlar soni to‘rt barobarga oshirildi;

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 18 apreldagi "Ichki ishlar organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi bo'linmalari faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2896-son qarori bilan mavjud profilaktika inspektorlari soni maqbullashtirildi;

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi "Ichki ishlar organlari tayanch punktlarining profilaktika inspektorlarini xizmat uy-joyi bilan ta'minlashga doir qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2906-son qarori bilan profilaktika inspektorlariga birlashtirilgan xizmat hududlarida ularga xizmat uylari va imtiyozli kreditlar asosida shaxsiy avtomashinalar ajratilish tizimi yo'lga qo'yildi;

- jinoyat ishlarining sifatli va qisqa muddatlarda tergov qilinishini ta'minlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 18 apreldagi "Ichki ishlar organlarining jinoyatlarni tergov qilish sohasidagi faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2898-son qarori bilan O'zbekiston Respublikasi huquqiy tizimida nisbatan yangi surishtiruv instituti joriy etildi;

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 1 maydagi "Ichki ishlar organlarining jamoat tartibini saqlash va jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasidagi faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2940-son hamda 2017 yil 11 iyuldagi "Yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3127-son qarorlari bilan jamoat tartibini saqlash hamda yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash samaradorligi yanada oshirilib, patrul-post va yo'l-patrul xizmatlari sohaga oid bo'lmagan bir qator vazifalardan ozod etildi;

- aholiga pasport xizmatlarini ko'rsatish borasida qo'shimcha qulayliklarni yaratish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 11 iyuldagi "Ichki ishlar organlarining migratsiya jarayonlari va fuqarolikni rasmiylashtirish; sohasidagi

faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3126-son qarori bilan sohaga elektron navbat kabi zamonaviy axborot kommunikatsiyalari hamda xorijga chiqish zamonaviy "Biometrik" pasportlar bilan ta'minlash ishlari yo'lga qo'yildi;

- ozodlikdan mahrum etilgan fuqarolarni jamiyatga to'liq moslashuvini ta'minlash uchun ularni kasbga o'rgatish va ish bilan ta'minlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 11 avgustdagi "Ichki ishlar organlarining ozodlikdan mahrum etish bilan bog'liq bo'lgan jazolarni ijro etish sohasidagi faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3200-son qarori bilan jazoni ijro etish tizimi tubdan isloh qilinib, ularda ishlab chiqarish tizimi yo'lga qo'yildi;

- II Olari uchun professional kadrlarni tayyorlash maqsadida, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 16 avgustdagi "Ichki ishlar organlari xodimlarini tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3216-son qarori bilan IIV Akademiyasida 7 ta yo'nalishlar bo'yicha o'qitish tizimi va 2 ta ilmiy-tadqiqot markazlari faoliyati yo'lga qo'yildi hamda joylarda 14 ta akademik litseylar joriy etildi;

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 29 noyabrdagi "Ichki ishlar organlari kadrlari bilan ishlash va ularning xizmatini tashkil etish tartibini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3413-son qarori talablari asosida kadrlar bilan ishlashning mutlaqo yangi tizimi joriy etilib, II Oning "Intizom ustavi" va "Ichki xizmat nizomi" amaliyotga to'liq kiritildi, xodimlarni ijtimoiy, ma'naviy va ruhiy ta'minlash ishlari tizimlashtirildi;

- Toshkent shahrida jamoat xavfsizligini ta'minlashning yangi modelini shakllantirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 14 fevraldagi "Toshkent shahrida jamoat tartibini saqlash, huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashishning sifat jihatidan yangi tizimini joriy etish

to'g'risida"gi PQ-3528-son qarori bilan poytaxt miqyosida ichki ishlar bo'limlari faoliyati yo'lga qo'yildi, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 19 iyundagi "Toshkent shahrida jamoat tartibini ta'minlash, huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashish samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-3786-son qarori bilan poytaxtda jamoat tartibini saqlash uchun IIolari, Milliy gvardiya va jamoatchilik bilan birgalikda tashkil etilgan 3 smenali, kun-u tun patrullik xizmati faoliyati yo'lga qo'yildi;

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 23 avgustdagi "Ichki ishlar organlari boshqaruv, nazorat va shaxsiy tarkib bilan ishlashning samarali tizimini joriy etish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-3919-son qarori bilan IIOning yagona boshqaruv tizimi sifatida tashkiliy bo'linmalar, shuningdek, rahbar xodimlar zaxirasini tayyorlash maqsadida Malaka oshirish instituti tashkil etildi;

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 7 noyabrdagi "Jinoyat-ijroiya qonunchiligini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4006-son qarori bilan Probatsiya xizmati hamda mahkumlarning huquqlarini to'liq kafolatlashga qaratilgan jinoyat-ijroiya qonunchiligini qayta ishlab chiqish ishlari tashkil etildi;

- joylardagi hokimlar tomonidan huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyatini kunlik tashkil etish va bu borada amalga oshirilayotgan ishlarni xalq deputatlari kengashida har oyda muhokama qilish tartibi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 24 dekabrdagi "Jamoat xavfsizligini ta'minlash samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4075-son qarori talablari asosida yo'lga qo'yildi;

- turizm va transport infratuzilmasi obyektlarida mamlakatimizga kelayotgan xorijiy sayyohlarning xavfsizligini ta'minlash bo'linmalari faoliyati O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 martdagi "Transport va turizm obyektlarida

jamoat xavfsizligini ta'minlashning samarali tizimini joriy etishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4229-son qarori talablari asosida yanada jadallashtirildi.

Yuqoridagilar bilan birga, jazoni o'tayotgan shaxslarning haq-huquqlarini ta'minlash borasida ham ulkan ishlar qilindi. Bu borada ularning jazo o'tash sharoitlari yaxshilandi.

Zamonga mos kelmaydigan eski koloniyalar o'rniga mahkumlar mehnat qilishlari uchun erkin iqtisod talablariga to'la javob beradigan ishlab chiqarish yo'lga qo'yildi, jamoatchilik o'rtasida salbiy nom qozongan "Jasliq" koloniyasi tugatildi. Ilg'or xorijiy tajribalarga mos ravishda, shuningdek, Konstitutsiyamiz talablari asosida mahkumlarga parlament va joylardagi xalq deputatlarini saylash imkoniyati yaratildi. Shu bilan birga, mahkumlarga qarindoshlari bilan qo'shimcha uchrashuvlar va telefon so'zlashuvlarini amalga oshirish, ularning ijtimoiy sug'urta va pensiya ta'minotini olish kabi huquqlari doirasi kengaytirildi.

Vazirlik sohaviy xizmatlari va hududiy bo'linmalarining vazifa va funksiyalarini maqbullashtirish bo'yicha institutsional yondashuv, shuningdek, tizimga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish, moddiy-texnik bazani mustahkamlash, xodimlarning ijtimoiy himoyasi va maishiy sharoitlarini yaxshilash kabi amaliy ishlar ularning o'z xizmat vazifalarini mukammal bajarishlari uchun munosib shart-sharoit yaratish imkonini bermogda.

Bugungi kunda rahbar xodimlarning o'z faoliyati yakunlari yuzasidan aholi oldida hisobot berish tartibi, tizimda ochiqlik va shaffoflikni ta'minlash bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar ichki ishlar organlari faoliyatini yanada takomillashtirishga, shuningdek, xodimlarning mas'uliyatini yanada oshirishga xizmat qilmoqda. Eng asosiysi, tizimdagi bu o'zgarishlar mamlakat rahbariyatining doimiy diqqat e'tiborida bo'lib kelmoqda. Yurtboshimizning mamlakat hududlari bo'ylab qilinayotgan safarlarida, albatta, u yerda xizmat olib borayotgan ichki ishlar organlari xodimlari, birinchi navbatda,

profilaktika inspektorlarining xizmat faoliyati, ularga yaratib berilayotgan sharoitlar bilan bevosita tanishayotganligi, qisqa vaqt ichida bu boradagi ishlarning ahvoli bir necha marta Prezident huzuridagi yig'ilishlarda keng muhokama etilayotganligi buning isbotidir.

2019 yilning 10 yanvar kuni O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev raisligida o'tkazilgan videoselektor yig'ilishida ham bu boradagi ishlar tanqidiy muhokama qilinib, Ichki ishlar vazirligiga vaziyatni tubdan yaxshilash, chuqur tahlil asosida mavjud kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha "Yo'l xaritasi"ni ishlab chiqish vazifasi topshirildi.

XULOSA (ЗАКЛЮЧЕНИЕ / CONCLUSION). Xulosa tariqasida qayd

etish joizki, Istiqlol sharofati bilan yurtimizda boshqa sohalar kabi ichki ishlar organlariga alohida e'tibor berilmoqda. Bu soha xalqimizning himoyachisi va ko'makchisiga, mamlakatimizdagi tinchlik va osoyishtalikni, jamoat tartibi va fuqarolar xavfsizligini himoya qilishning ishonchli garoviga aylandi. Ayniqsa, so'nggi yillarda amalga oshirilgan islohotlar ushbu tizimni tubdan takomillashtirish, ichki ishlar organlarini aholiga o'z vaqtida va sifatli yordam ko'rsatadigan, har bir xodimi tomonidan "Xalq manfaatlariga xizmat qilish"ni o'z xizmat burchi deb biladigan ijtimoiy yo'naltirilgan professional tuzilmaga aylantirishga imkon bermoqda.

ADABIYOT VA MANBALAR RO'YXATI

(ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES):

1. "Ichki ishlar organlari to'g'risida" O'zbekiston Respublikasining Qonuni O'RQ-407-son Qonuni Qonuni / <https://lex.uz/docs/-3027843?otherlang=1>
2. Q.Qodirov. "Mustaqillik davrida O'zbekistonda ichki ishlar idoralarining faoliyati (1991-2011 yillar) mavzusidagi tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. Toshkent – 2019. 158-bet.
3. X.K.Boymirzayev O'zbekistonda ichki ishlar organlari faoliyati, o'quv-uslubiy qo'llanma. Namangan, 2022. – 64 b.
4. Lex.uz